

חידון הלכות תלמוד תורה שו"ע + רמ"א סימן רמו

1. תן לי שתי הגדרות למי שאי אפשר לו ללמוד תורה? [מפני שאינו יודע כלל ללמד או מפני התרדות שיש לו, יספיק לאחרים הלומדים, שו"ע סי' א].
2. אמור לי שני דוגמאות של אנשים מישראל שמחויבים בלימוד תורה דוגמא והיפוכה (למשל שמן ורזה, ארוך וקצר). [בין עני בין עשיר, בין שלם בגופו בין בעל יסורים, בין בחור בין זקן גדול, שו"ע סי' א].
3. דוד ראה את יוסף הבן של שמואל השכן שלו שהוא מתמיד גדול בבית הכנסת של היישוב, הוא פנה אליו והציע לקנות ממנו חלק מהזכויות שלו בלימוד תורה, האם זה אפשרי? [יכול אדם להתנות עם חברו שהוא יעסק בתורה והוא ימציא לו פרנסה ויחלק עמו השכר, אבל אם כבר עסק בתורה אינו יכול למכר לו חלקו בשביל ממון שייתנו לו, רמ"א סעיף א].
4. מה צריך לעשות קודם להתחתן או קודם ללמוד תורה? מדוע? [ילמד אדם תורה ואחר כך ישא אשה, שאם ישא אשה תחלה אי אפשר לו לעסק בתורה מאחר שרחים בצוארו. ואם אי אפשר לו בלא אשה, מפני שיצרו מתגבר עליו, ישא אשה תחלה, שו"ע סי' ב].
5. מה קורה לאדם שלא עוסק בתורה? [וכל זמן שלא יעסק בתורה, הוא שוכח, שו"ע סי' ג].
6. עד מתי צריך ללמוד תורה? מאיזה פסוק לומדים זאת? [עד אימתי חייב ללמד, עד יום מותו, שנאמר: ופן יסורו מלבבך כל ימי חייך (דברים ד, ט). וכל זמן שלא יעסק בתורה, הוא שוכח, שו"ע סי' ג].
7. מה זה טיול בפרדס לפי הרמא? [לימוד בשאר חוכמות, רמא סעיף ד].
8. האם מותר לעסוק בלימוד שאר חוכמות? [ומכל מקום מותר ללמד באקראי בשאר חכמות, ובלבד שלא יהיו ספרי מינים, וזהו נקרא בין החכמים טיול בפרדס. ואין לאדם לטיל (ג) בפרדס רק לאחר שמלא כרסו בשר ויין, והוא לידע אסור והתר ודיני המצות, רמ"א סי' ד].
9. לכמה חלקים אדם צריך לחלק את לימודו? אילו חלקים? [חייב אדם לשלש לימודו, שלישי בתורה שבכתב, דהינו הארבעה ועשרים; שלישי במשנה, דהינו תורה שבעל פה, ופרוש תורה שבכתב בכלל זה; שלישי בתלמוד, דהינו שיבין וישפיל אחרית דבר מראשיתו, ויוציא דבר מתוך דבר, וידמה דבר לדבר וידון במדות שהתורה נדרשת בהם עד שידע היאך עקר המצות והיאך יוצא האסור והמותר וכיוצא בזה, דברים שלמד מפי השמועה, שו"ע סי' ד].
10. מה הדוגמא שהשו"ע מביא לבעל מלאכה כמה שעות הוא לומד וכמה שעות הוא עובד? [כיצד, הנה בעל אמנות ועוסק במלאכתו ג' שעות ביום וט' בתורה, שו"ע סי' ד].
11. מהם ארבעת ההתרים המובאים בשו"ע והרמ"א ללמד תורה בשכר?
 1. מקום שנהגו ללמד בשכר תורה שבכתב, 2. שכר בטלה, 3. אם אין לו במה להתפרנס, 4. חידושי סופרים, ז"א מה שנתקן ע"י חכמים, שו"ע ורמ"א סעיף ה', ברמ"א בסעיף כא מביא עוד היתרים - 1. זקן או חולה, 2. י"א אפילו בריא... ראה שם].
 12. לימוד תורה לנשים - מה ציוו חכמים שלא ללמד את האישה, במה היא חייבת ומה כדאי לא ללמד אותה לכתחילה? [תורה שבע"פ לא ילמדה, תורה שבכתב לכתחילה לא ילמדה - שו"ע סי' ו, אך האישה חייבת ללמוד דינים השייכים לה - רמא סי' ו].
 13. מה עושים לתלמיד שאינו הגון? [מחזירין אותו למוטב ומנהיגין אותו בדרך ישרה ובדקין אותו, ואחר כך מכניסין אותו לבית המדרש ומלמדין אותו, שו"ע סי' ז].
 14. במקרה שהרב לימד והתלמיד לא הבין, מה על התלמיד לעשות ומה על הרב לעשות?
 15. היכן מופיע ציטוט מפרקי אבות בהלכות תלמוד תורה?

1]. לא הבישן למד ולא הקפדן מלמד- ס' יא, 2. שואל כענין ומשיב כהלכה- סעיף יב אך לא ציטוט מדויק אלא יישום המשנה, 3. כל תורה שאין עמה מלאכה סופה בטלה וגוררת עוון+ ודאשתמש בתגא חלף- ס' כא, 4. דלא מוסיף יסף- ס' כג, 5. כל המבטל את התורה מעושר סופו לבטלה מעוני וכל המקיים את התורה מעוני סופו לקיימה מעושר- ס' כו).

16. באיזה מקרה הרב צריך לכעוס על התלמידים ולהכלימם בדברים? [במה דברים אמורים (שיחזור ויסביר לתלמידים), שלא הבינו התלמידים הדבר מפני עמקו, או מפני דעתן שהיא קצרה, אבל אם נפר לרב שהם מתרשלים בדברי תורה ומתרפים עליהם ולפיכך לא הבינו, ח"ב לכעס עליהם ולהכלימם בדברים כדי לסדן, ועל זה אמרו: זרק מרה בתלמידים, שו"ע ס' יא].

17. סעיף יד וסעיף טו בשולחן ערוך- אם אחד שאל.. והשני שאל.. למי הרב יענה? [יב שנים ששאלו, אחד שאל כענין ואחד שאל שלא כענין, נזקקים (ו) לכענין].

מעשה ושאינו מעשה, נזקקים למעשה.

הלכה ומדרש, נזקקין להלכה.

מדרש ואגדה, נזקקין למדרש.

אגדה וקל וחמר, נזקקין (ז) לקל וחמר.

קל וחמר וגזרה שנה, נזקקין לקל וחמר.

טו היו השואלים אחד חכם ואחד תלמיד חכם, נזקקין לחכם.

תלמיד חכם ועם הארץ, נזקקין לתלמיד חכם.

שניהם חכמים, שניהם תלמידים, שניהם עמי הארץ, שאלו שניהם בשתי הלכות או בשתי שאלות, שתי תשובות, שני מעשים, הרשות ביד המשיב, למי שירצה יקדים].

18. מה יותר חמור קדושת בית הכנסת או בית המדרש? [בית המדרש- שו"ע ס' יז].

19. מה מותר לדבר בבית המדרש? [אין משיחין בבית המדרש אלא בדברי תורה- שו"ע ס' יז].

20. יהודיע התעטש בבית המדרש ויהיכין אמר לו לבריאות, עמנואל ניתר ממקומו וטען שאסור להגיד לבריאות בבית המדרש, מי צודק? [אפלו מי שנתעטש, אין אומרים לו: רפואה, בבית המדרש- שו"ע ס' יז (וראה ט"ז)].

21. חבר הזמין אותך לקיים מצות שבע ברכות ולשמח חתן וכלה, וזה נופל בדיוק על זמן כולל ערב, האם תלך או לא? [היה לפניך עשיית מצוה ותלמוד תורה, אם אפשר למצוה להעשות על ידי אחרים לא יפסיק תלמודו, ואם לאו יעשה המצוה ויחזר לתורתו, שו"ע ס' יח].

22. על מה מתחילים לדון את האדם לעתיד לבוא? [תחלת דינו של אדם על תלמוד תורה, ואחר כך על שאר מעשיו, שו"ע ס' יט].

23. מי שלומד תורה שלא לשמה מדוע כדאי לו לעסוק בתורה בכל זאת? [שמותר שלא לשמה בא לשמה, שו"ע ס' כ].

24. במי אין דברי תורה מתקיימים? [אין דברי התורה מתקיימים במי שמתרפה עצמו עליהם, ולא בלומדים מתוך עדין ומתוך אכילה ושתייה, שו"ע ס' כא].

25. במי דברי תורה כן מתקיימים? [אלא במי שממית עצמו עליה ומצער גופו תמיד, ולא יתן שנה לעיניו ותנופה לעפעפיו, שו"ע ס' כא].

26. מה נאמר על מי שחושב לעסוק בתורה ולקנות עושר וכבוד עם הלימוד? [אינו זוכה לכתרה של תורה, שו"ע ס' כא].

27. כיצד ייתכן שמישהו יעסוק בתורה אך יבזה את התורה? [כל המשים על לבו לעסוק בתורה ולא לעשות מלאכה להתפרנס מן הצדקה, הרי זה מחלל השם ומבזה התורה, רמ"א ס' כא].

28. מה דרך בני אדם להביא לאדם חשוב? [דורון קטן, רמ"א ס' כא].
ש"ע סעיף כב, ברית כרותה...
29. על מי נאמר לא במהרה הוא משפח? [הלומד בבית הכנסת].
30. על מי נאמר שהוא מחכים? [היגע בתלמודו בצנעה].
31. על מי נאמר שתלמודו מתקיים בידו? [המשייע קולו בשעת תלמודו].
32. על מי נאמר שבמהרה הוא שוכח? [הקורא בלחש].
33. מה יעשה מי שרוצה לזכות בכתר תורה? [זכה בכל (טז) לילותיו ולא יאבד אפלו אחת מהן בשנה, באכילה ושתיה ושיחה וכיוצא בהם, אלא בדברי חכמה ותלמוד תורה, ש"ע ס' כג].
34. מתי אדם לומד רוב חוכמתו? [בלילה, רמ"א ס' כג].
35. על מה נאמר "אש אוכלתו"? [בית שאין דברי תורה נשמעים בו בלילה, ש"ע ס' כד].
36. שני אנשים שנכללים בכלל "דבר ה' בזה"? [כל שאפשר לו לעסק בתורה ואינו עוסק, או שקרא וישנה ופרש להבלי העולם והניח תלמודו וזנחו, ש"ע ס' כה].
37. איזה מצוה יש כאשר מסיימים מסכת? [קשמים מסכת, מצוה לשמח ולעשות סעדה, ונקראת סעדת מצוה, רמ"א ס' כו].
38. למה אסור לתלמיד חכם לעמוד במקומות המטונפים? [ואסור לעסק בדברי תורה במקומות המטונפים, ולכן אמרו שאסור לתלמיד חכם לעמד במקומות המטונפים, מפני שלא יהרהר בדברי תורה, רמ"א ס' כו].

איפה נאמר **קל וחומר** בפרקי אבות ואיפה בהלכות תלמוד תורה?

א, ה- ואל תרבה שיחה עם האשה. באשתו אמרו, **קל וחומר** באשת חברו.

ו, ג- .. והלא דברים **קל וחומר**, ומה דוד מלך ישראל, שלא למד מאחיתפל אלא שני דברים בלבד קראו רבו אלופו ומידעו...

סעיף יד- שנים ששאלו אחד שאל כענין ואחד שאל כענין נזקקים לכענין מעשה ושאינו מעשה נזקקים למעשה הלכה ומדרש נזקקין להלכה מדרש ואגדה נזקקין למדרש אגדה וקל וחומר נזקקין לקל וחומר קל וחומר וגזרה שוה נזקקין לקל וחומר: